

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.003.02.2015
P/15/067

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/067 - Finansowanie ulg na przejazdy komunikacją autobusową i kolejową
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Andrzej Grzymysławski - starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93044 z dnia 16 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Robert Pyrzyński „Jan-Trans”, 88-160 Janikowo, ul. Sportowa 7/23 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Pyrzyński ² - właściciel „Jan-Trans” (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działania Przewoźnika dotyczące stosowania w latach 2013-2014 ulg ustawowych na przejazdy pasażerskie realizowane w krajowym transporcie drogowym.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- przestrzeganie przez przewoźnika wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat do przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych ulg w przewozach pasażerskich, w tym posiadanie licencji i zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w ramach krajowego transportu drogowego,
- prowadzenie ewidencji sprzedaży biletów ulgowych, stosowanie kas rejestrujących oraz oprogramowania umożliwiającego określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne rodzaje ulg ustawowych,
- prawidłowe i terminowe sporządzanie wniosków o przekazanie dopłat oraz ich rozliczanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przestrzeganie przez przewoźników wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat.

Opis stanu faktycznego

1.1. Struktura organizacyjna podmiotu i system kontroli.

W latach 2013-2014 Jan-Trans, w ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez osobę fizyczną, świadczył usługi regularnego przewozu osób transportem autobusowym na trzech liniach: Janikowo-Ludzisko-Inowrocław, Janikowo-

¹ Dalej: „Jan-Trans” lub „Przewoźnik”.

² Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Kościelec-Inowrocław oraz Inowrocław-Nowa Wieś Wielka-Bydgoszcz⁴. Przewoźnik zatrudniał pracowników wyłącznie na stanowiskach kierowców.

(dowód: akta kontroli str. 3-21, 123-124)

Zadania dotyczące stosowania ulg ustawowych oraz kontroli uprawnień pasażerów do korzystania z tych ulg Przewoźnik określił w zakresach obowiązków zatrudnionych kierowców, zgodnie z którymi byli oni zobowiązani m.in. do:

- zatrzymywania się wyłącznie na przystankach znajdujących się w rozkładzie jazdy,
- sprzedawania biletów zgodnie z cennikiem znajdującym się w autobusie,
- sprzedawania biletów ulgowych pasażerom uprawnionym do ulgi,
- wydawania biletu w formie wydruku z kasy fiskalnej,
- przyjmowania zamówień na bilety miesięczne ulgowe po sprawdzeniu dokumentu uprawniającego do ulgi,
- wydrukowania raportu dobowego z kasy fiskalnej i rozliczenia się z utargu dziennego.

Za realizację pozostałych zadań dotyczących stosowania ulg ustawowych, w tym za kontrolę prawidłowości ich stosowania, odpowiadał właściciel Jan-Trans.

Robert Pyrzyński – właściciel Jan-Trans wyjaśnił, że osobiście dokonywał kontroli wywiązywania się kierowców z obowiązków w zakresie sprzedaży biletów ulgowych oraz rejestrowania i rozliczania tej sprzedaży z wykorzystaniem kas fiskalnych. Procedury tych działań nie były sformalizowane.

(dowód: akta kontroli str. 5-15, 123-124)

W latach 2013-2014 Przewoźnik nie był kontrolowany przez instytucje zewnętrzne w zakresie rozliczania dopłat do ulg ustawowych w przewozach pasażerskich.

(dowód: akta kontroli str. 123-124)

1.2. Przestrzeganie wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat.

Stosownie do art. 5 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym⁵, Przewoźnik posiadał:

- licencję Nr 0009864 na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób, wydaną przez Starostę Inowrocławskiego w dniu 3 września 2002 r., z terminem ważności do 2 września 2052 r.;
- zezwolenia na wykonywanie przewozów osób w krajowym transporcie drogowym w ramach trzech linii regularnych: Janikowo-Ludzisko-Inowrocław, Janikowo-Kościelec-Inowrocław oraz Inowrocław-Nowa Wieś Wielka-Bydgoszcz, ważne do 31 grudnia 2016 r.⁶

Powyższe zezwolenia zostały udzielone przed zawarciem, pomiędzy Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego a Przewoźnikiem, umów w przedmiocie przekazywania Przewoźnikowi w latach 2013 i 2014 dopłat z tytułu stosowania ulg ustawowych w realizowanych przewozach⁷.

(dowód: akta kontroli str. 16-22, 125-156)

⁴ Przewozy na linii Inowrocław-Nowa Wieś Wielka-Bydgoszcz realizowano tylko w czerwcu 2014 r.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm., dalej: „ustawa o transporcie drogowym”.

⁶ Zezwolenia wydano zgodnie z art. 20 i 21 ustawy o transporcie drogowym; na drukach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń (Dz. U. Nr 144, poz. 1519). Zezwoleni: Nr 1/R/2013 i Nr 2/R/2013, dotyczących dwóch linii z Janikowa do Inowrocławia, udzielił Starosta Inowrocławski w dniu 17 stycznia 2013 r., a zezwolenia Nr R/117/14, dotyczącego linii Inowrocław-Bydgoszcz, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w dniu 2 kwietnia 2014 r.

⁷ Tj.: umowy zawartej w dniu 25 lutego 2013 r. wraz z aneksem nr 1-4, dalej: „Umowa z 2013 r.”, oraz umowy zawartej w dniu 10 marca 2014 r. wraz z aneksem, dalej: „Umowa z 2014 r.”

Zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego⁸, przy sprzedaży biletów ulgowych stosowano odpowiednie kasy rejestrujące⁹, posiadające pozytywną opinię Ministra Finansów, które umożliwiały określenie kwot dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych.

Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny trzech kas rejestrujących służących do ewidencjonowania sprzedaży biletów wykazały, że były one oznaczone w sposób trwały numerem ewidencyjnym nadanym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Inowrocławiu¹⁰. Kasy te umożliwiały zarejestrowanie sprzedaży oraz wydruk biletu i raportu – dobowego i miesięcznego. Książki serwisowe ww. kas zawierały wpisy potwierdzające ich przeglądy i konserwację.

(dowód: akta kontroli str. 86-120)

W trzech objętych oględzinami autobusach¹¹ znajdowały się aktualne egzemplarze udzielonych Przewoźnikowi: 1) licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób; 2) zezwoleń na wykonywanie przewozów osób w ramach linii regularnych: Janikowo-Ludzisko-Inowrocław i Janikowo-Kościelec-Inowrocław. W autobusach dostępne były rozkłady jazdy i cenniki opłat. Autobusy posiadały również aktualne badania techniczne, potwierdzone wpisami w dowodach rejestracyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 16-19, 24-37, 75-85, 110)

Rozkłady jazdy Przewoźnika uwzględniały: przystanki, godziny odjazdów autobusów, długości linii i odległości między przystankami, kursy oraz liczbę pojazdów niezbędnych do wykonywania przewozów.

Cenniki opłat zawierały ceny biletów ulgowych i były podane do publicznej wiadomości w miejscach sprzedaży biletów, tj. w autobusach.

Przewoźnik posiadał dokumentację potwierdzającą uzgodnienie zasad korzystania z przystanków z ich właścicielami lub zarządcami.

(dowód: akta kontroli str. 24-74)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przestrzeganie przez Przewoźnika wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat z tytułu stosowania ulg ustawowych w realizowanych przewozach.

2. Ewidencja sprzedaży biletów ulgowych.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą sprzedaż biletów była ewidencjonowana z wykorzystaniem kas rejestrujących typu „Emar 105” i „Duo bus”, obsługiwanych przez program komputerowy „Przewozy pasażerskie – bilety” firmy „Informica”. Oprogramowanie to umożliwiało określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych, poprzez m.in. możliwość ustalenia

⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 1138 ze zm., dalej: „ustawa o ulgach”.

⁹ Tj. kasy typu „Emar 105” i „Duo bus” dopuszczone do obrotu decyzjami Ministra Finansów: Nr PP7-8012/379/01/JS z dnia 31 października 2001 r. oraz Nr PP7-8012/106/02/JS z dnia 29 marca 2002 r.

¹⁰ Tj. kasy typu „Emar 105” o numerach ewidencyjnych: 04-09-00431/04, 04-09-00432/04 i 04-09-00119/06, wykorzystywane do ewidencjonowania sprzedaży biletów na liniach: Janikowo-Ludzisko-Inowrocław i Janikowo-Kościelec-Inowrocław. W trakcie kontroli NIK linia Inowrocław-Nowa Wieś Wielka-Bydgoszcz była zlikwidowana.

¹¹ Tj. autobusach marki: Scania Irizar (2 szt.) i Scania Higer (1 szt.) o numerach rejestracyjnych, odpowiednio: WPR 49674, WPR 46019 i WPR 71182, kursujących na liniach: Janikowo-Ludzisko-Inowrocław i Janikowo-Kościelec-Inowrocław.

kolejności (numeracji) poszczególnych rodzajów ulg, przypisania kategorii tych ulg do biletu oraz opracowanie i uzupełnianie listy dostępnych ulg.

(dowód: akta kontroli str. 86-109)

Ceny biletów na liniach Przewoźnika były zgodne z cennikiem opłat podanym do publicznej wiadomości.

(dowód: akta kontroli str. 30-36, 50-56, 160-171)

Szczegółową kontrolą objęto wykazane w ewidencji księgowej Przewoźnika kwoty dopłat do biletów ulgowych za miesiące: marzec, wrzesień i grudzień 2013 i 2014 roku. Stwierdzono, że były one zgodne z kwotami wynikającymi z zestawień raportów kas fiskalnych dotyczących tych okresów.

(dowód: akta kontroli str. 186-215, 230-244, 251-283, 297-214)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prawidłowość ewidencjonowania przez Przewoźnika sprzedaży biletów ulgowych.

3. Prawidłowość sporządzania wniosków o przekazanie dopłat i ich rozliczenie.

Opis stanu
faktycznego

Złożone przez Przewoźnika do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹² 24 wnioski o przekazanie dopłat do przewozów za lata 2013-2014:

- były sporządzone z częstotliwością i w terminach określonych w § 9 ust. 2 i 11 Umowy z 2013 r. oraz § 9 ust. 2 i 14 Umowy z 2014 r., zgodnie ze wzorami stanowiącymi załączniki do tych umów;
- zawierały wskazanie okresu (miesiąca), którego dotyczyły dopłaty oraz rodzaj, ilość i wartość zastosowanych ulg, wykazane w zbiorczym zestawieniu dopłat.

(dowód: akta kontroli str. 125-156, 180-215, 245-283)

Łączna kwota dopłat do biletów ulgowych, wynikająca ze złożonych do Urzędu Marszałkowskiego wniosków, wyniosła w kontrolowanym okresie 1 384,9 tys. zł, z tego 642,6 tys. zł w 2013 r. oraz 742,3 tys. zł w 2014 r.

Najwyższe dopłaty dotyczyły biletów ulgowych miesięcznych. Wysokość dopłat do biletów miesięcznych w 2013 r. wyniosła 469,4 tys. zł (73% otrzymanych w tym roku dopłat), w tym 397,5 tys. zł (62% otrzymanych dopłat) dotyczyło dopłat do ulgi w wysokości 49% - określonej w art. 5 ust. 1 ustawy o ulgach, tj. dla dzieci i młodzieży w okresie od rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej - publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

W 2014 r. kwota dopłat do miesięcznych biletów ulgowych wyniosła 486,7 tys. zł (66% otrzymanych dopłat), w tym 406,2 tys. zł (55% otrzymanych dopłat) dotyczyło dopłat do biletów ulgowych z ulgą 49%.

Na podstawie zestawień dopłat do biletów ulgowych za miesiące: marzec, wrzesień i grudzień 2013 i 2014 roku, zgodnych z raportami kas fiskalnych dotyczących tych

¹² Dalej: „Urząd Marszałkowski”.

okresów ustalono, że nie wystąpiły przypadki pobrania dopłat w nadmiernej wysokości lub niewykorzystania części dotacji za ww. miesiące.

W okresie objętym kontrolą Przewoźnik nie dokonywał sprzedaży biletów miesięcznych na rzecz gmin¹³.

(dowód: akta kontroli str. 123-124, 158-159, 180-214)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prawidłowość sporządzania przez Przewoźnika wniosków o przekazanie dopłat i ich rozliczenie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Najwyższa Izba Kontroli, odstępując od formułowania wniosków pokontrolnych, nie oczekuje przedstawienia przez Pana informacji, o której mowa w art. 62 ustawy o NIK.

Bydgoszcz, dnia czerwca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler
Andrzej Grzymysławski
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

.....
Podpis

.....
Podpis

¹³ Tj. biletów nabywanych przez gminy dla dzieci, w celu wykonania obowiązku określonego w art. 14a ust. 3 oraz art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

¹⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.